

Lääne-Viru maakonnas Väike-Maarja vallas Piibe külas Voldikaru kinnistu (edaspidi Voldikaru kinnistu) eraldistel 2 ja 12 metsakaitseeksperitiisi alusel määratud lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Palumetsa OÜ volitatud esindaja Jörg Kraisi poolt 11.03.2024 esitatud metsateatistest ja Keskkonnaametile poolt koostatud metsakaitseeksperitiisi aktist, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 15 ja keskkonnaministri 27.12.2006 nr 88 määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“ (edaspidi *metsa majandamise eeskiri*) § 22 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Lääne-Viru maakonnas Väike-Maarja vallas Piibe külas Voldikaru kinnistu (registriosa nr 51431; katastritunnus 66001:004:0120) eraldistel 2 ja 12 metsakaitseeksperitiisi alusel määratud lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Palumetsa OÜ volitatud esindaja Jörg Kraisi esitas 11.03.2024 Keskkonnaametile metsateatistid Voldikaru kinnistu eraldistel 2 ja 12 metsakahjustuste (ulukid) kohta. Keskkonnaamet teostas metsakaitseeksperitiisi ja otsustas puistute halva seisukorra tõttu määrata alale lageraie. Eraldisele 2 (3,56 ha) kavandatud tööde mõjualas (30 m) paikneb **Endla looduskaitseala Piibearu piiranguvöönd** ja eraldisele 12 (0,11 ha) kavandatud tööde mõjualas (30 m) paikneb **Endla looduskaitseala Põhja-Linnusaare sihtkaitsevöönd**. Endla looduskaitseala Piibearu piiranguvöönd ja Põhja-Linnusaare sihtkaitsevöönd kattuvad ühtlasi Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Endla loodus- ja linnualaga.

Lisaks asub eraldisele 2 kavandatud tööde mõjualas Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel II kaitsekategooria kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaik (registrikood KLO9102205).

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel

lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast. Keskkonnaamet teavitas haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste menetlustähtaja ületamisest (kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 13-4/24/8435 all), otsus on tehtud 33 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest (taotluse esitamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõige 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Kahjustusteatised on esitatud valmiva ja keskealise metsa arenguklassi kuuluvate kuusikute kohta alale, mis on ümbritsetud valmiva metsa või valdavalt looduslikult halli lepaga uuenenud noorendikega. Keskkonnaamet on alal viinud läbi metsakaitseeksporti. Kahjustatud alade lageraie on vajalik tugevalt ulukite poolt kahjustatud metsas (alal on ka muid kahjustusi: grupiti esineb kooreüraski kahjustust, esineb tormi- ja lumemurdu, lehtpuudel on tüvemädanikke) tõenäoliselt järgneva üraskikahjustuse leviku tõkestamiseks, sh ümbritsevatesse kuusikutesse.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Voldikaru kinnistu asub Lääne-Viru maakonnas Väike-Maarja vallas. Kavandatud raieala jääb alale, kus kehtib Väike-Maarja Vallavolikogu 27.03.2024 otsusega nr 80 kehtestatud Väike-Maarja valla üldplaneering, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Voldikaru kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, mis asub hajaasustuspiirkonnas. Eraldisel 2 kavandatud raieala lähedusse jääb lääne suunas kavandatud harvendusraieala riigimetsa kvartali VZ026 eraldistel 4, 5 ja 7 (kokku 5,26 ha) (raied on registreeritud 30.08.2023). Idast piirneb eraldis 2 sama metsakaitseeksperimenti alusel määratava lageraiealaga eraldisel 5 (3,17 ha), mis omakorda piirneb sama kinnistu eraldistel 6 ja 7 kavandatud lageraiealaga (kokku 2,36 ha) (raied on registreeritud 11.03.2024). Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana, lageraie järgselt on metsaomanikul kohustus tagada metsa uuenemine (MS § 24 lõige 3, § 25 lõige 1).

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raiealad asuvad sinilille kasvukohatüübis. Eraldisel 2 kasvab valmiva metsa arenguklassi kuuluv puistu ja eraldisel 12 keskealise metsa arenguklassi kuuluv puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raieostseselt mõjutatud piirkonnad on alad, kus raied läbi viiakse. Lageraielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, alad ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatud raiealad piirnevad, st mõjualas asuvad **Endla looduskaitseala Piibearu piiranguvöönd ja Endla looduskaitseala Põhja-Linnusaare sihtkaitsevöönd, mis paiknevad Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel Endla loodus- ja linnualal**. Põhja-Linnusaare sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on ökosüsteemi arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina (kaitse-eeskiri § 13)¹, Piibearu piiranguvööndi kaitse-eesmärk on

¹ Vabariigi Valitsuse 28.09.2005 määrus nr 255 „Endla looduskaitseala kaitse-eeskiri”.

elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine (kaitse-eeskiri § 18). Eraldisele 2 kavandatud raiala mõjualas Piibearu piiranguvööndis asub EELIS-e andmetel II kaitsekategooria kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaik.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raialal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte raietööd ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- raied on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele ja lähtudes metsakaitseeksperdi alusel metsa seisukorrast, seega ei mõjuta raied eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- kavandatud raie neid elemente ei mõjuta. Lageraied on kavandatud kokku 3,67 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad- langi uuenemine tagatakse metsaseaduse §-s 24 sätestatud korras. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud **Endla loodus- ja linnuala** mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m). Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Endla looduskaitseala ega Endla linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi² artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi³ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁴ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatav raieala ei asu Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel Endla loodus- ega linnualal, kuid paikneb osaliselt nende mõjualas. Kavandatud raiealal ei ole Endla loodus- ega linnuala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi metsaelupaikasid ega liikide leiukohti. Endla loodus- ja linnuala kaitse-eesmärgid on tagatud siseriiklike õigusaktidega, valdav osa alast jääb Endla looduskaitsealal, mille kaitsekord on sätestatud Endla looduskaitseala kaitse-eeskirjas ja LKS-s. Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paikapanemisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluva ala kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatava raiega raiutakse väike osa loodus- ja linnuala mõjualasse jäävast alast, võrreldes kogupiiriga.

Eraldisele 2 kavandatud raiealast läänes asub Endla linnuala kaitse-eesmärgiks oleva liigi metsise elupaik. Kavandatav raie paikneb kaitseala ning sellel asuva metsise elupaiga suunas lühema küljega ning raieala ja kaitseala/elupaiga vahele jääb puhverala 10 m eraldise 1 näol (küps lehtpuupuistu).

Eraldisest 12 asub lõunas Endla loodus- ja linnuala. Eraldisel 12 teostatakse raiet vaid 0,11 ha suurusel pinnal, mis vastab hästi loodusliku häiringu käigus tekkivatele häiludele.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Endla loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaiku ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus Endla loodus- ja linnuala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatud

² Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

³ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01) lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁴ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

raied ei mõjuta ebasoodsalt Endla loodus- ja linnuala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud Endla looduskaitseala Piibearu piiranguvööndi ja Endla looduskaitseala Põhja-Linnusaare sihtkaitsevööndi läheduses asuvale alale. Mõju Endla looduskaitseala kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Endla loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, looduskaitse- ja metsaseadusega ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist koosmõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Raietööd teostada Keskkonnaameti poolt koostatud metsakaitseeksperimenti alusel.

Säilikpuid tuleb lageraielangile jätta vastavalt metsaseaduse § 29 lõige 1 punkti 3 nõuetele. Nõuded säilikpuude ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks jäetavate puude ja nende säilitamise kohta on sätestatud metsa majandamise eeskirja §-s 13.

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandatud lageraiel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Endla loodus- ja linnualade, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.

2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.

3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariolukordi või suurõnnetusi.

4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Ülle Visnapuu
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond